

6 Evaluační metody

Evaluační metody jsou metody vyhodnocování.

Slouží:

- *Vedoucímú kurzu* coby zpětná vazba
  - k dosavadnímu programu,
  - k vlastnímu chování,
  - jako pomoc při plánování.
- *Účastníkům* jako
  - určení vlastního zařazení,
  - určení místa ve skupině,
  - možnosti transferu toho, co se naučili, do běžného života.
- *Skupině* jako celku k
  - transparentnosti skupinových struktur,
  - možnosti ovlivnit další proces,
  - ozřejmení procesů společného učení.

Další časově nenáročné techniky zpětné vazby, vhodné pro krátké termíny, viz 4.4.2 Blesk.

6.1 Neverbální techniky

Tyto metody dávají rychlý přehled o dění ve skupině a přitom i řečově méně nadaní účastníci mohou zastávat svá stanoviska. Na druhé straně je tato technika pro mnohé účastníky velmi nezvyklá, a tudíž vždy poněkud zatěžující. Zejména cvičení „Sociogram z bot“ a „Hledám své místo“ mohou vyvolat blokády, protože se při nich odhalují struktury vztahů a odmítnutí může být pocíťováno jako velmi bolestné.

VYHODNOCENÍ, NEVERBÁLNÍ

6.1.1 Imaginární škála

Toto cvičení by mělo být prováděno čas od času jako mezihodnocení, protože dává poměrně rychle užitečný přehled o hrozících problémech ve skupině.

Provedení

Vedoucí skupiny položí nějakou otázku, která umožňuje odstupňování odpovědi (srov. 6.4.1 „Standardizované dotazníky“ v tomto dílu), např. „s prací skupiny jsem byl velmi spokojen – velmi nespokojen“, a požádá přitom účastníky, aby se postavili podél zdi, kde levý roh znamená „velmi spokojen“ a pravý roh „velmi nespokojen“. Tím, na jaké místo se mezi oběma póly postaví, vyjadřují účastníci své hodnocení. Tak mohou být postupně zpracovány různé otázky.

Vyhodnocení

Čeho jsem si povšiml?

Co teď cítím?

Čím mohu přispět ke zlepšení?

Jak můžeme pokračovat dále?

6.1.2 Sociogram z bot

Sociogram, který vyvinul *Moreno*, je metoda grafického znázornění vztahových struktur uvnitř skupiny. Jinak než v následujícím cvičení mohou účastníci při sociogramu z bot poněkud s větším odstupem vyjádřit svou pozici ve skupině. Cvičení by proto mělo být zařazováno až ve třetí nebo čtvrté fázi skupiny.

Provedení

Každý si vyzuje pravou botu a umístí ji kolem středu do takového postavení, v jakém je podle svého mínění on sám vzhledem k ostatním účastníkům. Vztahy mohou být naznačeny přivrácením nebo odvrácením špičky boty, postavením vedle sebe atd. Nikdo přitom nesmí mluvit. Po dokončení a vyhodnocení prvního „obrazu“ jej mohou ostatní účastníci podle svých pocitů nebo přání změnit.

Vyhodnocení

Čeho jsem si povšiml?

Co teď cítím?

Čím mohu přispět ke zlepšení?

Jak můžeme pokračovat dále?

6.1.3 Hledám své místo

Také zde se jedná o sociografickou metodu, při které se však využívá celého těla.

Provedení

Vedoucí požádá účastníky, aby chodili mlčky po místnosti a hledali si místo, kde se cítí ve vztahu k ostatním nejlépe.

Vyhodnocení

Čeho jsem si povšiml?

Co teď cítím?

Čím mohu přispět ke zlepšení?

Jak můžeme pokračovat dále?

6.2 Písemné a verbální techniky

Tyto metody mohou být už označeny za tradiční. Je při nich však nutno mít na paměti, že právě u osob nezvyklých na psaní nebo mluvení se mohou vyskytnout zábrany. Proto nutně i zde platí zásada: „Chybovat je lidské“. U osob, které nejsou zvyklé psát a mluvit, by se proto měla dát přednost „imaginární škále“ nebo „standardizovaným dotazníkům“.

VYHODNOCENÍ

6.2.1 Graffiti

Tato hra může být použita nejen k vyhodnocení semináře nebo nějaké jeho části, ale také na začátku k tomu, aby se vyjasnila očekávání.

Materiál

5 plakátových čtvrtek a pro každého účastníka jeden fix.

Provedení

Plakátové čtvrtky se rozmístí v učebně a vedoucí kurzu na ně nejprve napíše následující úvodní věty:

1. Naučil jsem se zde...
2. Nenačil jsem se zde...
3. Cítil jsem se dobře, protože...
4. Necítil jsem se dobře, protože...
5. Ve skupině jsem...

Účastníci chodí po místnosti a vedoucí je požádá, aby tyto úvodní věty písemně doplnili.

Vyhodnocení

Probíhá v celé skupině jako reflexe procesu, zvláště se zřetelem na způsoby dalšího pokračování.

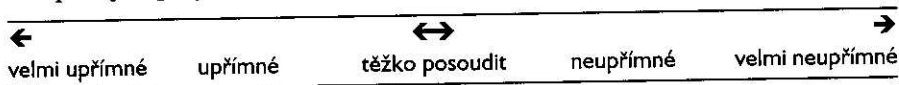
6.2.2 Test upřímnosti

Toto cvičení slouží k vědomé vzájemné upřímnosti a přátelské komunikaci mezi účastníky. Kromě toho ukáže, nakolik může každý jednatel ovlivnit svým komunikativním chováním společný proces.

Provedení

Každý napíše na papírek nějaké sdělení skupině, které jí dosud neřekl. Vedoucí skupiny zajistí naprostou anonymitu a účastníkům přitom řekne, že se nebude hádat, od koho které sdělení je, a že sdělení budou posléze zničena.

Když každý napíše své sdělení, vedoucí kurzu je posbírá. Na tabuli napíše nebo zpětným projektorem promítne následující škálu:

Potom předčítá postupně jednotlivá sdělení. Účastníky kurzu požádá, aby ohodnotili upřímnost sdělení a zanesli ho na škálu. Musí to být provedeno na základě konsenzu mezi účastníky.

Vyhodnocení

Překvapil mě výsledný obraz?

Co mi sděluje?

Jak bylo ohodnoceno mé sdělení?

 III. Metodicko-
didaktické podněty

6.2.3 Kritika semináře

Toto cvičení je obzvláště vhodné jako průběžné hodnocení, může být totiž velmi užitečné při nápravě nedostatků a k plánování dalšího programu.

Materiál

Pro každého účastníka tři zelené a tři červené kartičky, tužka a pět nalepovacích bodů, tabule.

Provedení

Vedoucí požádá účastníky, aby na zelené kartičky napsali v bodech to, co se jim dosud na semináři nejvíce líbilo, a na červené kartičky věci, které se jim v dosavadním průběhu vůbec nelíbily.

Potom se kartičky bez komentáře upevní na nástěnku. Zelené na levou stranu, červené na pravou stranu. Opakované údaje se vyřadí. Potom každý účastník přidělí svých pět nalepovacích bodů, přičemž jedné kartičce smí dát nejvýše dva.

Vyhodnocení

Diskuse o výsledcích.

Jak se má pokračovat?

Standardní.

6.2.4 Vytvořit symboly

Toto cvičení je vhodné na konci semináře, aby se ještě jednou symbolicky připomenul a refleктоval jeho průběh.

Provedení

Účastníci mají za úkol vyhledat v místnosti předměty jakožto symboly pro cvičení a pro vyučovací hodiny, které se jim obzvláště vryly do paměti.

Pak sedí skupina v kruhu. Vedoucí drží kartičky připravené pro cvičení a lekce, které nejsou zastoupeny mezi účastníky žádnými symboly. Kartičky, resp. symboly se pokládají za sebou chronologicky podle časového průběhu. Každý účastník má přitom možnost objasnit, proč zvolil určitý symbol a co pro něj tento symbol znamená.

Vyhodnocení

„Neoceněná“ cvičení a hodiny je třeba lépe zpracovat.